

SZARVASMARHA-ÁBRÁZOLÁSOK

EGYIPTOM TÖRTÉNETI KORSZAKAIBÓL II.

Dr. Kenéz Árpád
Állattenyésztési
Teljesítményvizsgáló Kft.

Előző számainkban az ősi Egyiptomban egykoron szarvasmarhákhoz, főként bikákhoz köthető rítusokat, vallási szokásokat, kultuszokat ismertettem röviden. Jelen cikkben viszont az egyiptomi lakosság ősi szarvasmarhatartásának, mezőgazdasági, állattartási momentumainak emléket állító ábrázolásokat vesszük górcső alá. Látni fogjuk, hogy a különböző módszerekkel, változatos méretben készült alkotások mindegyikében közös a részletgazdagság, az ábrázolt tevékenységek vagy éppen az állatok ivarának látványos ábrázolása, amelyekre a részletesebb képaláírással igyekszem majd rávilágítani.

Szojtatást ábrázoló relief Kairóban. Itt egy másik kötéllal való rögzítést láthatunk. Itt is az a lényeg, hogy az anyaállat helyben maradjon, a borjú nyugodtan szophasson. (Lelelőhely: Kagemni sírja. Kr. e. 2340. (Kép forrása: <https://egypttraveluxe.blogspot.com/>)

Feltételezhetően áldozati ökor ábrázolása. A jelenet Saqqara északnyugati nekropoliszában található a Ptahhotep és Akhethotep közös sírjának (masztaba) keleti falán. (Óbirodalom, 5. Dinasztia, Kr. e. 2414-2375, kép forrása: egypt-museum.com)

Fejést ábrázoló relief Kairóban. Látható, hogy az állat fejét a kötéllel a hátsó lábaihoz rögzítik. A fejést segítő ember ezt a kötelet még saját törzsén is áttekeri. A kézi fejéshez számos kultúrában ismertek kötélből készült gúzsok, béklyók.

(Lelőhely: Kagemni sírja, Kr. e. 2340., kép forrása: theconversation.com, Fotó: DeAgostini/Getty Images)

Szarvasmarhák úsztatását ábrázoló relief Kairóban. Megfigyelhetünk itt szarvalt és szarvatlan felnőtt állatot és egy borjút is, amit éppen igyekeznek beemelni a hajóba, talán a vízfenéken meglapuló krokodil elől.

Kagemni sírja. Kr. e. 2340.
(Kép forrása: <https://egypttraveluxe.blogspot.com/>)

Ellést ábrázoló miniatűr fa szobor.
(Középbirodalom, kb. Kr. e. 2030–1640., Royal Ontario Museum.
Leltári szám: SL.3.2015.35.1,
kép forrása: Egypt Museum Facebook oldala)

Marhákval való szántást bemutató fa modell a középbirodalom korából, amelyen az eke és a járom kialakítása is jól megfigyelhető.
(Kr. e. 1985–1795., leltári szám: EA52947,
kép forrása: egypt-museum.com)

Nyomatatásos cséplés ábrázolása Menna sírjából. Jól megfigyelhető a gabona villával való forgatása és az egymáshoz fogott állatok terelése. Ezek együttesen jól jelzik a cséplés ezen módját, amelyet még mai napig is alkalmaznak szerte a világban. Érdekes megemlíteni, hogy ennek a tevékenységnek régészeti növényzeti bizonyítékai is lehetnek, hiszen az állatok által letaposott talajban a gabonafélék toklászai, pelyvavelei és kalásztöredékei (kalásztörmények, villák, kalászsorsók) is fennmaradhatnak.
(Kr. e. 1422–1411, kép forrása: africame.factsanddetails.com)

Ellést ábrázoló relief, amelyen az elletős húzó munkája is jól megfigyelhető.
(Hellenisztikus kor, kb. Kr. e. 404–398. Petosiris sírja, Hermopolis Magna, Tuna el-Gebel,
kép forrása: Egypt Museum Facebook oldala)

Fejést ábrázoló relief Kawit hercegnő szarkofágján. Itt azt láthatjuk, hogy a fejés idejére a tehén borját egy kötéllal az anyja mellső lábához rögzítik. (Középbirodalom, Kr. e. 2051–2030., II. Nebhepetre Mentuhotep temploma, Deir el-Bahari, Egyptian Museum, Kairó, leltári szám: JE 47397, kép forrása: Egypt Museum Facebook oldala)

Állatjelölés és -azonosítás ábrázolása Nebamon írnok sírjában. A képen tehenek, növendékek és borjak figyelhetők meg. Kr. e. kb. 1350. Egyiptomi billogleletek is bizonyítják, hogy már akkoriban használták az állatjelölés ezen formáját. (Kép forrása: wikipedia)

Bikák levágását bemutató kőfaragvány-sorozat Mentuemhat herceg sírjában. Megfigyelhetjük, hogy a bika két hátsó lábát és egy mellső lábát kötötték gúzsba. (Hellenisztikus kor, Kr. e. 664–332., Saint Louis Art Museum, Leltári szám: 1:1958.1.,2, kép forrása: <https://www.slam.org/collection/objects/48423/>)

A cikkhez felhasznált irodalmak és források a szerzőnél elérhetők.

